

DOPİNG TESTİ İÇİN ÖRNEK ALIMI KURAL VE STANDARTLARI (I)

Terimler ve Tanımlar

Doping Kontrolü Talimatı'na Özgü Tanımlanmış Terimler

-Analiz için Uygun İdrar Miktarı: Tam ya da kısmi analiz için gerekli en az 90 mL idrar miktarıdır.

-Analiz için Uygun Özgül Ağırlık: Bir refraktometre ile 1,005 ya da daha büyük değerde, ya da laboratuvar çubukları ile 1,010 ya da daha büyük değerde ölçülen özgül ağırlıktır.

-Başarısız Girişim Raporu: 11.6.3(a) no'lu Maddede daha eksiksiz şekilde açıklandığı gibi, başarısız bir *Doping Kontrolü* girişimi hakkında tutulmuş olan ayrıntılı rapordur.

-Bildirim Kusuru: *Sporcu* (ya da 11.3.6 ya da 11.5.4 no'lu Maddeler uyarınca *Sporcunun* söz konusu sorumluluğunu devretmiş olduğu üçüncü bir şahıs) tarafından, 11.3 ve 11.5.6 no'lu Maddeler uyarınca, doğru ve eksiksiz bir şekilde Nerede Bulunduğu Bildirimi'nin yapılmamasıdır.

-Doping Kontrol Eşlikçisi ya da Eşlikçi: *Örnek* alınması için seçilmiş olan *Sporcunun* bilgilendirilmesi; *Sporcuya* Doping Kontrol Odasına ulaşıncaya kadar eşlik edilmesi ve gözlenmesi; ve/veya almış olduğu eğitim sonucu yeterlilik kazandığı şekilde *Sporcunun* *Örneği* vermesine tanıklık edilmesi ve onaylanması görevlerinden birisi ya da daha fazlası için *Dopingle Mücadele Komisyonu* tarafından gerekli olan eğitim verilmiş ve yetkilendirilmiş olan resmi görevlidir.

-Doping Kontrol Görevlisi (DKG): *Örnek Alınması İşleminin* yerinde yönetilmesi sorumluluğu verilmiş olan ve *Dopingle Mücadele Komisyonu* tarafından gerekli eğitim verilmiş ve yetkilendirilmiş olan resmi görevlidir.

-Doping Kontrol Odası: *Örnek Alınması İşleminin* yürütüleceği mekandır.

-Doping Kontrolü Dağılım Planı: 4.2.1 no'lu Maddede açıklandığı gibidir.

-Kaçırılan Doping Kontrolü: 11.4 ya da 11.5.6 no'lu Maddeler uyarınca, ilgili gün için bildirilmiş olan Nerede Bulunduğu Bildirimi'nde tanımlanmış 60 dakikalık zaman diliminde belirlenmiş yer ve saatte *Sporcunun Doping Kontrolü* için hazır bulunmamasıdır.

-Kan Alma Görevlisi (KAG): *Dopingle Mücadele Komisyonu* tarafından bir *Sporcudan* kan *Örneği* almak üzere yetkilendirilmiş olan gerekli niteliklere sahip resmi görevlidir.

-Nerede Bulunduğu Bildirimi Kusuru: Bir Bildirim Kusuru ya da Kaçırılmış *Doping Kontrolü*dür

-Nerede Bulunduğu Bildirimi: Kayıtlı bir *Doping Kontrolü* Havuzuna dâhil edilmiş olan bir *Sporcunun* adına, 11.3 no'lu Madde (ya da bir Takım Sporu durumunda, 11.5 no'lu Madde uyarınca takip eden üç aylık dönem içinde *Sporcunun* bulunduğu yerleri açıklayan bildirimdir.

-Örnek Alım Görevlisi : Örnek Alınması İşlemi sırasında ilişkili görevleri yerine getirecek ya da yardımcı olacak, *Dopingle Mücadele Komisyonu* tarafından yetkilendirilmiş olan uygun vasıflı resmi görevliler için kullanılan ortak terimdir.

-Örnek Alım Malzemesi: Örnek alımı işlemi sırasında, Örneğin doğrudan alınması ya da saklanması için kullanılan muhafaza kapları ya da araçlardır.

Örnek Alım Malzemesi asgari olarak:

İdrar Örneği alımı için:

- Örneğin, *Sporcunun* vücudunu terk etmesi akabinde toplandığı toplama kaplarını;

- Örneğin güvenli şekilde saklanması için mühürlü ve yapılacak bir müdahaleyi belli edecek şişeleri ve kapakları;

- Kısmi *Örnek* alım malzemelerini;

Kan Örneği alımı için:

- Örneğin alımı için iğneleri;

- Örneğin güvenli şekilde saklanması için mühürlü ve yapılacak bir müdahaleyi belli edecek kan tüplerini.

içermelidir.

-Örnek Alınması İşlemi: *Sporcunun Dopingle Kontrolü* için bilgilendirilmesinden itibaren, Örneği verdikten sonra *Dopingle Kontrol Odası'nı* terk ettiği ana kadar süren işlemleri içine alan bir dizi etkinliklerin bütünüdür.

-Rastgele Seçim: *Dopingle Kontrolü* için *Hedefe Yönelik Dopingle Kontrolü* olmayan *Sporcuların* seçilmesi işlemidir. Rastgele Seçim, tamamen rastgele (önceden belirlenmiş bir seçme kriterinin olmadığı ve *Sporcuların, Sporcu* isimlerinin listesinden ya da havuzdan gelişigüzel bir şekilde) ya da ağırlıklı olarak (seçilme olasılıklarını azaltmak ya da çoğaltmak için önceden belirlenmiş olan kriterler kullanılarak sıralama yapılması şeklinde) yapılır.

-Takım Faaliyeti: 11.5.3 no'lu Maddede açıklandığı gibidir.

-Taşıma Zinciri: Bir Örneğin alınmasından itibaren, söz konusu Örneğin analiz için teslim edilmesine kadar olan süre boyunca, *Örnek* için sorumluluk üstlenmiş olan *Kişiler* ya da kuruluşlar serisidir.

-Ulusal Federasyon: Ulusal seviyede bir ya da daha fazla sayıda spor dalını yönetmekte olan ulusal bir sivil kuruluştur.

-Uluslararası Federasyon: Dünya seviyesinde bir ya da daha fazla sayıda spor dalını yönetmekte olan uluslararası bir sivil kuruluştur.

-Uyumsuzluk: *Dopingle Mücadele Kuralları*, 2.3, 2.5 ve 2.8 no'lu Maddeler kapsamında açıklanan *Dopingle Mücadele Kurallarının* ihlalini açıklamak için kullanılmakta olan terimdir.

-Yetkili Dopingle Mücadele Kuruluşu: 11.5 no'lu Maddede belirtildiği şekilde Nerede Bulunduğu Bildirimi ile ilgili olarak yetkili olan *Dopingle Mücadele Kuruluşudur*.

DOPİNG KONTROLÜ İÇİN STANDARTLAR

Test Dağılım Planı

Amaç, her spor dalında ya da spordaki her disiplinde yapılmakta olan doping uygulamalarının belirlenmesi, engellenmesi ve önüne geçilmesi için ilişkili sporda/disiplinde/ülkede hem *Müsabaka-İçi*'nde hem de *Müsabaka-Dışı*'nda *Örnek* alımlarının etkin bir şekilde dağılımının planlanması ve yürütülmesidir.

Doping Kontrolü yapmaya yetkili olan *Dopingle Mücadele Komisyonu*, yetkisi altında bulunan farklı spor dalları arasında, yetkisi altındaki farklı spor disiplinleri arasında, *Doping Kontrolü* yapma kaynaklarının etkili ve verimli bir şekilde dağılımını yapmak için bir plan geliştirecektir. Gerekli şekilde izlenecek, değerlendirilecek, değiştirilecek ve düzenli olarak güncelleştirilecek olan söz konusu bu plana, "*Doping Kontrolü Dağılım Planı*" denmektedir.

Planlama, bilgi toplanması (örn: belirli bir spor dalı/disiplin ile ilişkili olan *Sporcuların* sayısı olduğu gibi standart *Müsabaka* programları ve her spor dalı/disiplin için eğitim biçimi dâhil olmak üzere söz konusu spor dalı/disiplin sezonunun temel yapısı ile ilgilidir); potansiyel doping riskinin ve her spor dalı/disiplin için olası doping biçiminin değerlendirilmesi; ve bundan sonra da bu risklere yönelik olarak var olan kaynakların en etkili ve verimli biçimde kullanılması için bir *Doping Kontrolü Dağılım Planının* geliştirilmesi ile başlar.

Bundan dolayı temel faaliyetler bilgi-toplama, takip etme ve izleme; risk değerlendirme ve *Doping Kontrolü Dağılım Planını* geliştirme, izleme, değerlendirme, değiştirme ve güncelleştirme dir.

Dopingle Mücadele Komisyonu, çıkar çatışması olan bir *Sporcu Destek Personelinin* ve/veya diğer başka bir *Kişinin*, ilişkili oldukları *Sporcular* için *Doping Kontrolü Dağılım Planına* ya da *Doping Kontrolü* için *Sporcu* seçim sürecine dâhil olmamasını sağlayacaktır.

Doping Kontrolü Dağılım Planı İçin Gereklilikler

Doping Kontrolü Dağılım Planının temeli, doping riskinin ve söz konusu olan spor dalı/disiplin/ülke için olası doping biçiminin dikkate alınmış olan değerlendirmesi olmalıdır. *Dopingle Mücadele Komisyonu*, yetkisi altında bulunan ilgili her spor dalı/disiplini için kendi risk değerlendirmelerinin yürütülmesine ek olarak, yetkisi altındaki farklı spor dalları arasında göreceli doping risklerinin yanı sıra aynı zamanda söz konusu farklı spor dalları arasında takip edebileceği herhangi bir ulusal dopingle mücadele politikası gerekliliklerini ve önceliklerini dikkate alabilir.

Dopingle Mücadele Komisyonu, asgari olarak aşağıda sayılan hususlara dayalı şekilde her spor dalı ve/veya disiplin için potansiyel doping riskini ve olası doping biçimini değerlendirecektir:

- a) Spor dalının ve/veya disiplinin fiziksel gereklilikleri ve dopingin neden olabileceği olası performans artışları;
- b) Mevcut doping kontrol analiz istatistikleri;
- c) Dopinge karşı eğilimler üzerine mevcut olan araştırmalar;

- d) Spor dalındaki ve/veya disiplindeki doping geçmişi;
- e) Antrenman süreleri ve *Müsabaka* takvimi; ve
- f) Olası doping uygulamaları hakkında elde edilen bilgiler.

Dopingle Mücadele Komisyonu, her spor dalı/disiplin için (amaca uygun olarak), idrar ve kan *Örneklere* ve *Müsabaka-Dışı* ve *Müsabaka-İçi Doping Kontrolleri* dâhil olmak üzere kendi kontrolündeki *Örnek* alım sayılarının dağılımını belirleyecektir. İdrar ile kan *Örneklere* arasındaki ve *Müsabaka-İçi* ile *Müsabaka-Dışı Doping Kontrolleri* arasında dağılımda, değerlendirmeye tabi olan her spor dalı/disiplin için söz konusu sürelerdeki göreceli doping riskleri hesaba katılmalıdır.

Dopingle Mücadele Komisyonu, öncelikle yetkisi altında bulunan farklı spor dalları arasında, söz konusu spor dallarındaki göreceli doping risklerinin analizi ile birlikte ulusal dopingle mücadele politikası şartlarına dayalı olarak *Örnek* alınması işlemleri için nasıl bir dağılım yapacağını kendi takdirine göre belirleyecektir. *Doping Kontrolü* kaynaklarının ayrılacağı "öncelikli" spor dallarını bu şekilde belirledikten sonra, *Dopingle Mücadele Komisyonu* bu "öncelikli" spor dallarındaki *Müsabaka-İçi* ve *Müsabaka-Dışı Doping Kontrollerinin* göreceli başarısı hakkında kendi değerlendirmesini yapacaktır. *Müsabaka-Dışı* süre içindeki doping riskinin yüksek olarak değerlendirildiği spor dalları ve/veya disiplinlerinde, *Dopingle Mücadele Komisyonu* *Müsabaka-Dışı Doping Kontrolüne* öncelik verecek ve yıllık *Doping Kontrollerinin* önemli bir miktarını *Müsabaka-Dışı* olarak yapacaktır. Bununla birlikte, yine de *Müsabaka-İçi Doping Kontrolü* uygulaması da belirli bir oranda yapılacaktır. *Müsabaka-Dışı* süre içindeki doping riskinin düşük olarak değerlendirildiği spor dalları ve/veya disiplinlerinde, *Müsabaka-İçi Doping Kontrolüne* öncelik verilecek ve *Doping Kontrollerinin* önemli bir miktarı *Müsabaka-İçi* olarak yapılacaktır. Bununla birlikte, yine de *Müsabaka-Dışı Doping Kontrolü* uygulaması da belirli bir oranda yapılacaktır.

İyi bir *Doping Kontrolü* Dağılım Planı geliştirmek için:

a) *Dopingle Mücadele Komisyonu*, mükerrer *Doping Kontrolü* uygulanmasını önlemek için diğer ilişkili *Dopingle Mücadele Kuruluşlarının* *Doping Kontrolü* faaliyetlerini izleyeceklerdir.

b) *Dopingle Mücadele Komisyonu* gereksiz olan her türlü gecikmeden kaçınarak kendi yaptığı *Doping Kontrolleri* hakkında bilgiyi, ADAMS ya da benzer işleve ve güvenliğe sahip olan merkezi veritabanı üzerinden diğer ilişkili *Dopingle Mücadele Kuruluşları* ile paylaşacaktır.

Dopingle Mücadele Komisyonu, *Doping Kontrolünün* zamanlama planlanmasını, doping uygulamalarının belirlenmesi ve engellenmesi için yapılmasını sağlayacaktır.

İstisnai ve geçerli mazerete dayanan şartlar haricinde, bütün *Doping Kontrolleri*, Önceden Bildirilmeksizin yapılacaktır:

a) *Müsabaka-İçi Doping Kontrolü* işlemi için *Müsabaka* sonucuna göre hangi derecedeki *Sporcunun* alınacağı hakkında seçim bilgisi önceden bilinebilir. Bununla birlikte rastgele *Sporcu/derece* seçimi, bildirimde bulunulana kadar *Sporcuya* açıklanmayacaktır.

b) Bütün *Müsabaka-Dışı Doping Kontrolleri*, olağanüstü ve geçerli mazerete dayanan koşullar haricinde, Önceden Bildirilmeksizin yapılacaktır.

Dopingle Mücadele Komisyonu, kendi *Doping Kontrolü Dağılım Planını* belgelendirecek ve yeni bilgilerin kapsama alınabilmesi ve diğer *Dopingle Mücadele Kuruluşları* tarafından yapılan *Örnek* alımlarını değerlendirebilmek için, söz konusu *Doping Kontrolü Dağılım Planını* incelenebileceği ve gerekli hallerde düzenli olarak güncelleştirilebileceği bir sistem kuracaktır. Söz konusu veriler, planın değiştirilmesine gerek olup olmadığının belirlenmesine yardımcı olunması için kullanılacaktır.

Doping Kontrolü için Sporcuların Seçilmesi Gereklilikleri

Doping Kontrolü Dağılım Planının yürürlüğe konulmasında, *Dopingle Mücadele Komisyonu*, *Sporcuları*, *Hedefe Yönelik Doping Kontrolü* ve Rastgele Seçim yöntemlerini kullanarak *Örnek* alımı için seçecektir.

Dopingle Mücadele Komisyonu, doping risklerinin mantıklı şekilde değerlendirilebilmesi ve en iyi düzeyde tespit ve engelleme yapılabilmesi için kaynakların mümkün olan en etkin şekilde *Kullanımına* dayalı olarak, *Doping Kontrolü Dağılım Planı* uyarınca yapılan *Doping Kontrollerinin* önemli bir miktarının *Hedefe Yönelik Doping Kontrolü* olmasını sağlayacaktır. *Hedefe Yönelik Doping Kontrollerinin* kim üzerinde yapılacağı belirlenmesi ile ilişkili olacak faktörler, farklı spor dallarına göre değişecek olmasına karşın (herhangi bir sınıra tabi olmadan) aşağıdaki unsurların bazılarını ya da hepsini kapsayabilir:

- a) Anormal biyolojik parametreler (kan parametreleri, hormon profilleri, vb.);
- b) Yaralanmalar;
- c) Katılınması beklenen bir *Müsabakadan* çekilme ya da katılmama;
- d) Aktif sporu bırakma ya da bırakmışken aktif spora geri dönme;
- e) *Doping Kullanımına* işaret eden davranışlar;
- f) Ani ve yüksek performans gelişimleri;
- g) Nerede Bulunduğu Bildirimi'nde tekrar eden şekilde kusurlu davranma;
- h) Uzak bir bölgeye gitmek de dâhil olmak üzere, doping riskinde potansiyel bir artışa işaret edebilecek olan Nerede Bulunduğu Bildirimi;
- i) *Sporcunun* spor dalındaki performans geçmişi
- j) *Sporcunun* yaşı, örneğin: aktif sporu bırakmaya yakın, gençler seviyesinden büyükler seviyesine çıkma vb;
- k) *Sporcunun Doping Kontrolü* geçmişi;
- l) *Sporcunun*, Hak mahrumiyeti süresini doldurmasının ardından haklarının iadesi,
- m) Para ödülü ya da sponsorluk fırsatları gibi yüksek performans için maddi teşvikler;
- n) *Sporcunun*, dopinge karışmış bir geçmişe sahip olan bir antrenör ya da doktor gibi üçüncü bir şahıs ile ilişkisi; ve
- o) Üçüncü bir şahıs kaynaklı güvenilir bilgi.

Hedefe Yönelik Doping Kontrolü olmayan *Doping Kontrolü* ise Rastgele

Seçim ile belirlenecek ve söz konusu seçim için belgelenmiş sistem kullanılarak yürütülecektir. Ağırlıklı Rastgele Seçim, 'risk altındaki' Sporcuların büyük bir yüzde ile seçilmelerini sağlamak için temiz olma kriterlerine göre yürütülecektir.

Dopingle Mücadele Komisyonu, Doping Kontrolü kaynaklarını, yetkisi altında bulunan spor dallarının bazılarını ya da bütününe bölüştüren bir *Doping Kontrolü* Dağılım Planı geliştirmeye ek olarak, Nerede Bulunduğu Bildirimi gerekliliklerinin geçerli olacağı, kendi yetkisi altındaki spor dalında faaliyet gösteren belirli *Sporcuların* uluslararası Kayıtlı *Doping Kontrolü* Havuzuna dâhil edilmesi için bazı kriterler tanımlayacaktır. Bununla birlikte, herhangi bir şüpheye yer bırakmamak için, *Dopingle Mücadele Komisyonunun Doping Kontrolü* Dağılım Planı, sadece uluslararası Kayıtlı *Doping Kontrolü* Havuzuna dâhil edilmiş olanlar değil fakat söz konusu spor dalındaki bütün ilişkili *Sporcuları* kapsamlı ve buna uygun olarak *Dopingle Mücadele Komisyonu (Müsabaka-Dışı Doping Kontrolü* de dâhil olacak şekilde) *Doping Kontrolü* için kendi uluslararası Kayıtlı *Doping Kontrolü* Havuzuna dâhil olmayan *Sporcuları* seçmelidir. Ancak, belirli bir spor dalından olan *Sporcuların* ulusal Kayıtlı *Doping Kontrolü* Havuzuna dâhil edilmiş oldukları durumda, *Dopingle Mücadele Komisyonunun Doping Kontrolü* Dağılım Planında belirtilen *Müsabaka-Dışı Doping Kontrollerinin* uygun bir kısmı, belirtilen *Sporcular* üzerinde yapılmalıdır.

Dopingle Mücadele Komisyonu, Örnek alma işlemi için bir *Doping Kontrol Görevlisini* yetkilendirdiği durumda, *Doping Kontrolü* Dağılım Planına uygun olarak *Doping Kontrol Görevlisine* seçme kriterlerini bildirecektir. *Örnek* alım işlemi için bir *Sporcunun* seçilmesini takiben ve *Sporcunun* konu hakkında bilgilendirilmesinden önce, *Sporcunun* Önceden Bildirimde Bulunmama esasına dayalı olarak bilgilendirilmesini ve *Doping Kontrolüne* tabi tutulmasını sağlamak için, *Dopingle Mücadele Komisyonu* ve/veya *Doping Kontrol Görevlisi*, *Sporcu* seçme kararlarını sadece bilmesi gereken *Kişilere* açıklanmasını sağlayacaktır.

(Türkiye Dopingle Mücadele Talimatı'ndan alınmıştır.)